

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, április 19.

Szabolcsban minden csendes.

Megerősített csendőrörsöket, gazdákkal alkudozó részaratókat és óriási vízborította laposokat láttam Szabolcsban. Az elsőnek üdvös eredménye az erőszakolt nyugalom, csend; a másodiknak eredménye az eredménytelen huza-vona. Hamar meg lehetne számlálni még az olyan szabolcsi földesurat, kinek már szerződött aratói lennének, s ha van — úgy azok bizton felföldi tótok, vagy ugocsamegyei ruthének. Szabolcsi ember egyáltalában nem szerződik. — Nem mondható ugyan, hogy »képtelen követeléssel« állanak elő s meg is állapodnak szépen, hol 13, hol pedig 14-ik részre, de az új mezőgazdasági munkáskörrel szóló törvény rendelkezéseibe sehogy sem akarnak bele menni. És itt megszűnik a hatása minden felvilágosításnak, rábeszélésnek. Munkásigazolványokat egyáltalán nem váltanak. Egyes községekben a jegyzők a legkörmönfontabb csellel kísérik meg az igazolvány kiváltást megindítani, sőt — nem minden komikum nélkül — »áldomást« is ígérnek s adnak is annak, aki elsőnek váltja ki igazolványát — de ez is meddő kísérlet. Ha mégis megtörténik, hogy egykettő kiváltja, az is csakhamar megbánja, mert azzal semmi nemű munkánál nem »fogóznak«.

Ez az egész állapot pedig elrettentő képét nyújtja azon nagy társadalmi felfordulásnak, ami elő áll akkor, amikor a

társadalom egy kasztja felmondja a szolgálatot. Legnagyobb veszedelem pedig az, hogy Menenius Agrippak Szabolcsban nem igen teremnek, mert amilyen parorizmusban szenved ott az egész társadalom, mint olyan, épp' olyanban szenvednek annak egyes kasztjai. Helyes s komoly felfogást a szocializmus mibenlétéről csak a felsőbb tizezernél észlelhetni, akik a néptől távol állanak, ellenben azoknál, kiknek leginkább alkalmuk lenne — a néppel való gyakori érintkezésüknel fogva — az evesedő részeket gyógyítani, a szocializmus helyes felfogása s a veszedelem komolyságának tudata — mondhatni csaknem teljesen hiányzik.

A jó szabolcsi urak egymás közt — fogyasztják a hig nyiri lőrét — nevetgélve beszélgetik el a legutóbbi napok »czuczilista« eseményeit. Hullanak a sok megfejelt anekdoták — a »lefőzött czuczilista parasztról«, a csendőrök erélyes eljárásáról stb. Mint amolyan választási csintalanságokról s igen találekony eljárásnak mondják egyik járás főszolgabírójának tettét, a ki egy falu czuczilista kolomposait, mintegy kilenczet összefogott, a csendőrökkel jól helyben hagyta s aztán irást vétegett tőlük, hogy többé szocialisták nem lesznek. Hogy megtörtént-e valóban? azt nem tudhatni. Ha valaki ilyen beszélgető csoporttól tudná meg a szabolcsi mozgalom mibenlétét — ugyancsak elbámulna azon hangon, mely az egész mozgalom komolyságát, vagy teljesen tagadja, vagy pedig csak igen csekély jelentőséget tulajdonít neki.

Nem érdektelen dolog — nem figyelve sem a sunyi szocialista parasztra, sem a nevetgető középosztályra, sem pedig a felsőbb régiókban mozgó s erősen filozófáló nagybirtokosságra — vizsgálni egyedül a tényleges állapotokat.

Szakemberek állításai szerint a szabolcsi véres mozgalom kitörésének oka »megfoghatatlan«.

Ugy mondják, a mult silány gazdasági év legkevésbé Szabolcsban nyilvánult. A szabolcsi szocializmus tehát nem krónikus baj, mely egy jó gazdasági évvel ismét nyom nélkül eltűnik, hanem sok évtizedek nem törődömségének a következménye, mely úgy erkölcsileg mint gazdaságilag tönkre tette a népet. Egész sereg végre nem hajtott szabályrendeletet, törvényt, utasítást találunk községenként. Nagy mérveket ölt az alkoholizmus s a szomjas torkokon csuszik le minden ami az egyéni boldogulásra nélkülözhetlen. És nincs senki, aki a népet káros szenvedélye, de még inkább a lelketlen pálinka uzsora ellen megvédhetné. Egy épületes jelenetnek voltam tanuja, midőn egy gazdaságban a cselédséggel a negyedévi leszámolás történt. A korcsmáros már ott állott egy csinos kis listával, feljegyezve rajta külön-külön a cselédek adósságai s először is ezt ütötték le az augáriából.

Több helyen megtörtént a mult évben — ami szintén egyik bizonyítéka a nép pálinka ivási szenvedélyének, — hogy szerződött aratók hagyták oda a gazdát s mentek máshoz, mert ez egy literrel

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Eugénia császárné menekülése.*

Angolból fordította: Giulio Lucasproni.

1870 szept. 4-én délután három órakor a Sedan elestéről, a francia sereg leveretéséről III. Napoleon elfogatásáról szóló hír a táviró drótjain átcsikázta Páris. Egyértelmű volt a császárság bukásával, a nemzet pedig chaosba, vétekbe süllyedt. . . . A felbőszült tömeg átkot s gyalázatot szórva a császárnéra, ostromolta a palota kapuit, melyek már már engedni kezdtek. Eugénia veszedelme ép oly rettenetes volt, mint a boldogtalan »ausztriai nőé«. Mária-Antónia — a nagy forradalom idején. Csupán rögtöni menekvés menthette meg Eugéniát, ami azonban rettenetes kockázattal járt. . . . A császárné épen akkor menekült ki a palotából, midőn a feldühödött tömegnek sikerült betörni a főhomlokzat nagy kapuit s széjjel áradva a palotában veszett dühvel kereste az áldozatot. Rettenetes üvöltésük hangja elhatott a császárné füleibe midőn hű kísérőivel elhagyta a palotát. Az ilyen eshetőséget ugyszólván

* Public opinion, Friday, April 1. 1898.

megelőzték s bizonyos tekintetben gondoskodtak is jó előre. Több nap óta állottak csekély távolságban a palota körül közönséges utczi kocsi, melyekbe a leggyorsabb lovak voltak fogva, a császári istállókból, hű szolgálakkal a bakon. Metternich herceg hirtelen odaintette e nem éppen megfelelő kocsik egyikét. Amint Eugénia nagysietve beleült a kocsiba, egy utzagyerek hirtelen felkiáltott: »Itt a császárné!« Nigra lovak torkonragadta a kis nyomorultat és fölkiáltott: »Ha még egyszer kimondod ezt a nevet, megfojtalak!« Madame le Breton halkán szólott a kocsisnak, hogy Dr. Evans Tamás lakásához hajtasson, az Avenue de l'Imperatrice-en. (most Avenue du Bois de Boulogne.) Azután a kocsiban terembe hajtottak a lármás, népes utcákon keresztül egy viszonylagos biztosság ideiglenes kikötőjéhez. Szerencsésen elérve a szép ház elé, Madame le Breton a háziur felől kérdezősködött. Az egyik szolga azt jelentette, hogy a doktor ur még nem jött haza a hivatalból. A hölgyeket, kik várni akartak, míg hazajő, a könyvtárszobába vezették. Az egész ház merő muzeuma volt drága, ritka műkincseknek: malachitok Oroszországból márványok Itáliából, nagyszerű festmények Németországból óriási vázák, Sevresből, falfestmények, angol műtárgyak — mind

megannyi királyi, vagy császári hála tanúbizonysága, királyi fogak kihuzásáért s aranykoronák illesztéséért királyi álkapcsokra. . . .

Hat óra tájt Dr. Evans hazaérkezett bizalmas barátja Dr. Crane Eduárd kíséretében. A szolga rögtön értesítette őt, hogy két hölgy várja a könyvtárszobában. Hamar visszatért onnan nagy halaványan és izgatottan. Félrevonva Dr. Cranet suttogá: »Istenem, a császárné itt van! Mit tegyünk vele?« Nem merete beavatni szolgálát a szörnyű titokba: mert, természetesen azok mind francziák voltak s olyan osztályból valók, mely elvből ellensége volt a császárságnak; nagyon jól tudta azt is, hogy ha azok észrevénnék a császárné jelenlétét, nem haboznának elárulni s kiszolgáltatni őt a vérszomjas csöcseléknek — tekintet nélkül a veszedelemre és pusztulásra, a mely urukat is érné ez esetben. Még egyéb baj is volt: Dr. Evans egy férfitársaságot is hit aznap asztalához. Az ebédet meg kell tartani, mintha semmi szokatlan dolog nem történt volna a házban. Segítségére akarván lenni a szerencsétlen császárnénak, Dr. Evans megbizta Dr. Cranet, hogy töljön helyette az asztalfőre: azzal mentette ki és magyarázatva meg távollétét, hogy a város lázongó állapota miatt nem jöhetett haza. Közvetlenül a vendégek elmene-

Aranyi és Róth

Nagyvárad, Zöldfa-utcza 36.

A tavaszi idény beálltával ajánlják a legjobb minőségű fekete, barna és zöld czipókat a legolcsóbb árban. — Valódi „Ita“ és „Fichter“-féle kalapokat. — Nyakkendő különlegességek, kész fehérneműek a legszebb kivitelben.

több pálinkát ígért a kommentióba, mint amaz. Őszkor, a cséplés befejezte után a kiadott résznek szintén a söntés lovagjai tartják első sorban a zsákokat. Ilyenkor megindul tanyáról-tanyára Szabolcs jellegzetes járműve: a kétkerekű talyiga, belefogva egy kehes gebe, a talyigában az argus szemű korcsmárossal. Így meg van fosztva a nép összes télire való élelmétől. De mégsem, nem az összestől!

Laikus ember előtt megfoghatatlan az a minden ferdtés nélküli tény, hogy a szabolcsi paraszt képes az egész telet csupán burgonyával keresztül nyomorogni. A kolompér képezi minden táplálékát — miután a gabonáján a mondott módon tuladott. 3—4 hold harmados »kolompér föld« meghozza egész téli élelmét.

A hiányos táplálék és a nagy esőzések folytán támadt gőzölgő mocsarak miatt betegségek lepik el a népet, mely a telet úgy ahogy kiállotta. Az árapasztó csatorna eddig legalább »készült«, de most már technikai hibák miatt azzal is felhagytak ismeretlen időig. Némely helyen több hajításnyi távolságra a közlekedési utakat is ellepte az ár s csak néhány karó s fűz-bokor jelzi az utmentét.

Mindazon bajok teljes elsorolása pedig, melyek Szabolcsban a szocializmust megteremtették, egy cikk keretében alig lehetséges. Annál kevésbé sikerülhetett ez Kállay András Szabolcs megye nyug. főispánjának, aki a »Szabolcsi szocializmusról« írott vékony kis füzetében rá ér Plató állameszméivel is foglalkozni, pedig ő még megoldást is keres. »Az bizonyos, hogy egy állam sem lehet virágzó és boldog, ha polgárainak túlnyomó része szegény és nyomorult.« *Micskei István.*

ORSZAGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, ápril 19.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Elnök: Bejelentette, hogy Berzeviczy 3 heti szabadságot kér.

tele után négyestanácsot ültek a könyvtárban zárt ajtó mögött, melyen elhatározták, hogy a szolgálk előtt a két hölgy Evans és neje barátnői gyanánt szerepeljenek, kik Párisban veszlegelnek, mert a zavargások miatt a vonatok nem közlekednek. Ott kell maradniok éjszaka s másnap reggel Dr. Evans és Crane fogják őket hazavinni.

E programhoz képest 1879. szept. 5-én hajnalhasadáskor Eugénia megkezdte emlékezetes menekvésének második futását. A négyes társaság Dr. Evans fogatán hagyta el Páris. A doktor kocsisa hajtott. Átjutottak a város kapuin, vagy jobban mondva az idő szerint az erődívenyeken — minden nehézség nélkül, csupán azt mondva, hogy amerikaiak. Jó hajrással egyenesen Mantesba kocsiztak, Dr. Evans kocsija onnan visszatért Párisba; az előkelő társaság közönséges kocsit fogadva hajtott egy kis helyiségbe, körülbelül 20 mértfölddel távolabb, hol is újra veszlegeltek egy kissé. (Evreux-ban). Gyakran csaknem lehetetlen volt valami alkalmatosságra szert tenni; midőn egy alkalommal sikerült egyet megfogadni, az oly nyomorult volt, hogy senki sem akarta koczkatatni a nyakát, csak azért, hogy biztosították őket, hogy a lovak nem szaladnak el. Kénytelenek voltak tehát gyakran változtatni a kocsikat, mert senki se volt hajlandó 50 mértföldnél továbbra vinni őket. Végre sok fáradságos óra multán a menekvő társaság elérte La Commanderiet s innen folytatta útját rögtön La Riviere de Thibouville-be; megérkezve ide 5-én, kilencz órakor este, tehát az

Napirend: A kongrua tárgyalása folytatólag.

A függetlenségi párt kifogásai.

Győry Elek: Igyekszik elhárítani a függetlenségi pártról a szemrehányásokat, melyekkel a pártot illeték a javaslat elfogadása miatt és azt mondja, hogy pártja nem fogadta el a javaslatot, úgy a mint az van, hanem csak módosításokkal.

Kifogásolja azután a kormányt, hogy a javaslat előterjesztése előtt nem kérte be a különböző felekezetek véleményét, holott a 48-iki törvények világosan kimondják, hogy az egyház ügyeiire vonatkozó javaslatot a kormány csak a felekezetek meghallgatása után és azokkal egyetértve terjeszthet a Ház elé. (Ugy van! a szélsőbalon).

Kifogásolja a javaslatnak azt a részét, mely azt mondja, hogy a súlyos erkölcsi vétséget elkövető lelkésztől a segély megvonandó, már csak azért is, mert sértés a lelkésztől pusztán annak feltevése, hogy az súlyos erkölcsi vétséget elkövetessen.

Pártolja egyébiránt a javaslatot.

A miniszter kirohanása.

Wlassics: Kötelességének tartja, hogy az általános vita bezárása előtt újból nyilatkozzék. A vita szerinte igen magas niveau állott és fölötte tárgyilagosan folyt. Nem kíván elzárkózni az esetleges módosításokat célzó kifogások elől, de — ugymond — tiltakoznia kell Győrynek azon kívánsága ellen, hogy az állam ellen vétő lelkészekre vonatkozó intézkedések a javaslatból töröltesse. A kormánynak joga és kötelessége is, hogy az államra veszélyes elemeket s főleg a lelkészi karban teljes erejével sujtsa. (Ugy van!)

Reflektál ezután Apponyi beszédére.

Apponyiról készségesen elismeri, hogy jó-hiszeműleg beszélt, mikor kifogásait a javaslat ellen emelte, de nem tartja indítványait célszerűnek.

Foglalkozik azután a létminimum és arányosság kérdésével és oda konkludál, hogy e kettőnek együttes megoldása lehetetlen. Beszél azután az *oláh pópákról*, kikről elismeri, hogy alig tudnak élni.

Tömeges közbeszólások: Irni! irni!

Wlassics polemizál Apponyival az adókulesra vonatkozó javaslat dolgában s kijelenti, hogy Apponyi javaslatát el nem fogadja.

Áttér azután gróf Zichy beszédére. Zichy nem tett egyebet, mint kifogásolta azokat a pontokat, a melyek a kormánynak bizonyos hatalmat adnak a kezébe az állam ellen vétő lelkészekkel szemben.

(Zaj, láрма a néppárton).

Elnök: (csenget) Csendet kérek!

— A néppártiak — ugymond Wlassics — utaznak a katolikusokra. Védekezni kell az ellen, hogy a plebániák udvarán népgyűlések ne tartassanak.

Rakovszky: Ez már csakugyan erős szemtelenség.

Elnök: Rakovszky képviselő urat rendre-utasítom.

Wlassics (Rakovszkyhoz): Tartottak-e vagy nem tartottak népgyűléseket a plebániákon? (Óriási zaj, heves ellenmondások a néppárton).

Wlassics: Eppen ezért intézményes biztosítékkal óhajtja körülbástyázni a javaslatot, mert végre a mitől Isten őrizz! még a néppárt juthatna kormányra, arra az esetre jók az ilyen biztosítékok.

Buzáth: S még az ilyet Isten nevében meri mondani.

Papp Géza: Hát már azt is kisajátították?

Wlassics: Mit csinálna pl: Polónyi vagy Sággy Gyula ha ők ülneek a miniszteri székben, azokkal a papokkal, kik tüntetőleg nem tartották meg a millenniumi istentiszteleteket?

Polónyi: Megbotoztatná őket.

Rákay László: A miniszterek meg márczius 15-én nem mentek el a templomba.

Beszédét, miután még Sággy beszédére reflektált, azzal végzi, hogy javaslatát ismételen elfogadásra ajánlja.

Személyes viták.

Rakovszky István: Személyes kérdésben kér szót, az előbbi felhevülésben kiszalasztott kifejezéseért sajnálatát fejezi ki.

Megmagyarázza, hogy mi ingerelte őt annyira fel, hogy ő azt az inparlamentáris kifejezést használta. A miniszter beszédjének az volt az intenciója, hogy a kath. egyházat támadja, ez volt az oka annak, hogy ő ingerültségében ezt a támadást a használt kifejezéssel utasította vissza.

Wlassics: Készséggel veszi tudomásul Rakovszky sajnálatának kifejezését, de reflektálni kell a magyarázatára. Azt állítja Rakovszky — ugymond a miniszter — hogy én az ő egyházát tehát a magam egyházát is támadtam Ezt visszautasítom. Nincsen olyan tettem, a melyből ezt a konzekvenziát pártja levonhatná. Hanem azt igenis most is állítom, hogy a plebániák politikai értekezletek, kortestanyák színhelyei. (Ellenmondás a néppárton.)

A szászok ellen.

Werner Gyula: Schwiekerrel és Melczellel élesen polemizál.

első nap párisi tartózkodásuk után. Itt már határozottan meg kellett hálálniok. Rettenetesen fáradtak és éhesek voltak. Egy darab fekete kenyeret s néhány harapás bolognai kolbászt ettek egész napra. Eugénia tréfált a közönséges lakoma fölött, midőn kecsesen felszurta a kolbászt dr. Crane zsebkésére s megkínálta mindkét utast egy-egy darabbal.

A hely, a hol megállottak éjszakára La Riviere de Thibouville, előkelő neve ellenére nyomorult falucska volt. Nem dicsekedhetett se vendéglővel, se kocszmával, ember vagy állat befogadására, kivéve egy kis auberge-t, egy igen primitív kocszmát. Az előszoba salon, konyha, ebédlő volt egyszersmind. A szoba egyik végén óriási nyílt tűzhely volt, mely körül néhány durva, goromba kinézésű ember ült. A hely rendkívül festői volt, ragyogó réz-edényeivel a gyertya enyhe fényében, fura öreg szanaszéjjel hányt butoraival. Eenyiben csak megjárta volna a dolog; hanem »nincs szállás!« ez volt a felelet, rövid és biztos, midőn fáradt utasaink éjjeli szeretetet emlegettek. Mindazáltal a két amerikai orvos oly sürgősen érvényesítette a szükség esetét — azt állítva, hogy egy beteg urhölgy van velünk, kinek még élete isvesztésben forogna ha folytatniok kellene az utazást és merem állítani, még súlyosabb érvekkel élve, sárga ércalakjában — hogy két ember a tűzhelyről állók között mégis beléegyezett, hogy átadja szobáját a két urhölgynek, más kettő pedig követve a példát, a két urnak. A következő reggel ismét dilemmában találta őket. Buzgón felkutaták a kis falut és környékét kocsirt,

de nem találtak alkalmasot, s daczára a veszedelemnek, kénytelenek voltak a kis állomásra menni, s bevárni a vonatot. Szerencsémikor előrobogott, egy üres kupét fődöztek föl, melyet bőkezű megvesztegetés árán meg is tartottak négyőjük számára.

Körülbelül egy órai ut után Lisieux-ben kiszállottak. Az eső patakokba ömlött, de a merő csekélység volt egy kétségbeesett életdráma színpadán. Podgyászait egy romba dőlt templom kapujának sötét, bizonytalan fődéle alatt hagyva, a két buzgó kísérő ismét valamely alkalmas kocsit után járt, amelyen utjokat a tengerpartig folytathassák. Hosszu, lehangoló vadászat után végre kerettek egy tűrhető kocsit, mely Pont L' Eveque és Dauville felé szállította őket. Hosszu kocsizás után a társaság Mos. Evans, a doktor neje pompás lakásában talált menedékhelyet Dauville-ben. Szorgos utánjárás után a császárné kísérői megtudták, hogy a Sir John Burgoyne yacht-ja a »Gazella« a kikötőben horgonyoz s rögtön felkeresték őt. Ez a gentleman azonban annyira féltette saját személyét és birtokát, ha a császárnét menekvésében elősegíti, hogy kezdetben minden közreműködést megtagadott. De a két amerikai annyira sürgette a dolgot, hogy végre Lady Burgoyne ítéletére bocsájtoita ügyet, ki épen a hajó fődélzetén időzött. Ugy intézték el a dolgot, hogy éjjelkor minden a hajón legyen s a két fáradhatatlan doktor kísértett vissza a szállásra, hogy előkészítsenek mindent az éjjel fenntartásra. Ez alatt Mrs. Evans nem töltötte hiába az időt, hanem nagy

Schwickernek szemére lobbantja, hogy a »Münchener Allgemeine Zeitungban«, a melylyel Schwicker igen szoros politikai barátságban áll, leggyalázóbb kifejezések jelennek meg a magyarokról. Melczeltől pedig az kérde, hogy vajjon mikor a nemzet kiterítve feküdt, a Melczelek vele voltak-e a gyászoló nemzettel.

Melczel Oszkár: (Indulatosan.) Vele! Igen vele.

Werner Gyula: . . . avagy azoknak táborában voltak, kik a nemzet szomorú sorsán ujjongtak.

Szarkazmussal szól arról a feneketlen gyűlöletről, melylyel Melczel a szabadság táboráról szólott. Pedig alig pár hete, Melczel is ebben a táborban ült. Mennyi önfeláldozásába, önsanyargatásába, szenvedésébe kerülhetett neki ezzel a párttal haladni, vele szavazni. (Derültség.)

A javaslatot elfogadja. (Éljenzés jobbról.)

Öt perc szünet.

Szünet után Melczel védte a szászok hazaságát.

Végül Szentiványi szólalt fel, pártolva Apponyi javaslatát.

A tanítók napja.

A biharmegyei tankerületi tanítótestület közgyűlése.

A Biharmegyében működő községi és állami tanítók és tanítónők közül sokan bejöttek tegnap Nagyváradra, hogy résztvegyenek a tankerületi tanítótestület közgyűlésén.

A közgyűlés délután folyt le a vármegye-ház nagytermében. A délelőttöt is hasznosan töltötték el.

Reggel 9 órakor Vada y József. »Az írás olvasás« köréből tartott igen sikerült előadást. Látszott, hogy hivatása magaslatán álló szakember Vada y József, akitől a tanügy fejlesztése terén sokat várhatunk.

Délelőtt fél 11 órakor a tanfelügyelőség értekezletet tartott az állami tanítókkal s több fontos ügyben megállapodásra jutottak.

A közgyűlés.

Délután fél 3 órakor kezdődött a közgyűlés, a melyen a betegsége miatt lemondott Eszenyi Sándor helyett János házy János elnökölt. A rendes tagokon kívül jelen voltak: Sipos Orbán kir. tan., tanfelügyelő,

lelküen kipótolta saját ruhakészletéből mindazt, amire a két hölgynek az ut hátralevő része alatt szüksége lehetett.

A fölfedeztetéstől való félelmükben nem mervén a kikötőhöz hajtatni, kénytelenek voltak fölszántott földeken, mocsaras mezőkön menni keresztül a mély iszapon keresztül zuhogó esőben. Az iszap mind lágyabb és mélyebb lón, a sötétség sűrűbb, midőn úgy tizenegy óra tájt dr. Evans — pislogó lámpával, amely még láthatóbbá tette a sötétséget, s föltárta előttük a mocsarat, csakhogy sokkal később, mint hogy azt elkerülhették volna — kísérte Eugéniát a sötét komor távolságon át a kényelmes kis yacht-hoz, melyet végre szerencsésen elértek, tagra nézve épen, de rendkívül fáradtan és csatalkosan, mert a császárné gyakran térdig merült a posványba. Félórával később dr. Crane megtette ugyanazt az utat, ugyanolyan tapasztalatokkal, Madame le Breton kísérvé.

A kis hajó kénytelen volt vesztegelni, míg a vihar csillapult, míg átszelhette bizony a veszélyes csatornát Angliáig. Később, e veszélyes átmenetről beszéltve Eugénia így nyilatkozott: »Többször azt hittem, hogy elveszünk; de a halál ez időben ezen a helyen kívánatosnak, édesnek, látszott nekem.« Dr. Evans, mindvégig, ahol azután a császárné lakott, ahol most férjének s fiának hamvai nyugosznak, III. Napoleonnak s a császári hercegeknek. Ámbar egyébb megpróbáltatások vártak reá, a császárné a Commune elől elmenekült. A köztársasági Amerika megmentette a köztársasági Franciaország czélikavett áldozatát.

Dencs János t. kanonok, dr. Vucskics Gyula plebános, Szemes Imre másodtanfelügyelő, a nagyváradi r. kath. iskolák tanítói és igen nagy számban a községi és állami iskolai tanítók.

János házy János rövid beszéddel megnyitotta a közgyűlést s üdvözölte a vendégeket és a megjelent tagokat.

Sipos Orbán kir. tanfelügyelő szép, hazafias szellemű beszédben emlékezett meg arról a kitüntetésről, melyben a közoktatási miniszter két biharmegyei tanítót részesített, ugyanis Réthy Miklós közepesi állami és Kucsora György ujalotai r. kath. tanítóknak, a magyar nyelv sikeres tanításáért 50—50 frt jutalomdíjat utalványozott.

Vaday József indítványára a két jutalmazott tanító kitüntetéséért Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter úrnak, köszönetét nyilvánítja a gyűlés és ennek továbbítására Réz Mihály, Vaday József és Gábel Jakabot hisza meg.

Utána Nagy Imre m.-telegdi állami iskolai igazgató tanító felolvasása következett »Az 1848. márcziusi események« czim alatt. Felemlíti Magyarország ezredéves multját; a nemzeti élet itt ott viharos, csak néhol sima, de mindig haladásra törekvő fenséges szándékait, melyek között mindig hely volt biztosítva a munka számára. Az 1825-iki országgyűléstől eredve következő országgyűlések küzdelmét s a különböző korszakok örökké élő alakjait. Az 1848 eseményei közt szépen említi a nemzeti lelkesedést, a mikor a nagy úr megosztja a saját előnyeit, a görbedő jobbágyokkal. A történelem barázdáit, a míg lelkiismeretes igazság létezik, elsimítani nem lehet. Felséges Urunk eme barázdákból olvasta le országunk történetét, s látva azt, hogy azt a magyar népet eltántorítani nem lehet: egy csillagot gyújtott meg a Nemzet előtt, mely 1848 ápril 11-én hozott törvény megerősítésével nyerte örökre ható fényét, fellelkesülve élteti a királyt és szavaira a gyűlés tagjai helyökről felpattanva éltetik a királyt.

Sipos Orbán kir. tanfelügyelő indítványára az egész felolvasás a jegyzőkönyvbe fog felvétni.

Szűcs Izsó ipariskolai igazgató, mint a »Schlöjdd bizottság« elnöke a bizottság véleményét olvassa fel.

A tervezetet ideális és reális szempontból tárgyalja. Ideális az, midőn elromlott, megsérült tárgyakat kijavítani tud; reális akkor, ha gyümöcsszállító kosarat, gyermekjátékot készíteni tud. Mind a kettőre képessé kell tenni már a gyermekkorban, hogy későbbi korában a munkától ne idegenkedjék. A gyáripar csak akkor hasznalható, ha az nagymértékben van készítve. A gyermeki munkának sem nagy mértéke, sem nagy értéke nem lehet. Javasolja: mondassék ki, hogy a falusi iskolák növendékei háziiparra képesíttessenek. E czélból a tanterv így alakították át. A kertészet ezzel együttesen taníttassék. E tekintetben indítsanak megyei és országos mozgalmat.

Mint a megelőző felolvasással teljesen azonos eszmét János házy János alelnök az idegen Schlöjddel szemben a magyarok régi jó Schlöjddjét ohajtja ismertetni.

A régi magyar jó tanítók azon szokását említi, mikor a tanító vándor nép volt, egy helyben maradt, a míg — érdemét látták, mikor pedig kiváló érdemet mutatni nem tudott — mehetett tovább.

Ha jó helyet talált is valahol, folytan arra kellett törekednie, hogy jólvégzett munkáján kívül, magát meg is kedveltesse. Az akác-szővény, a virágos kert, a szőlőlugas stb. készítése egy-egy ilyen háziipar volt, melyhez csatlakozott később az iskola udvarán növelt lugasok alatti összejövétel, honnan jó tanácsoslat oszlott el a nép. Ennek eredménye volt község csinosodása, új tanító-lak építése, községi faiskola létesítése. A tanítónak nagy segítséget adott a tanító felesége, a ki a fehérművek foleozása, varrása, len és kendertermelés szövése által az asszony népnek télen át is foglalkozást nyújtott. Így támadtak a külföld által meg is dicsért háziipari készítmények. A ter-

mett gyümölcsöt megaszalták, a méhtenyészésben vezérszerepet vittek, mulatságaiknak irányt szabtak s 25 évi munka után ez a nép a tanítót egy fél telekkel ajándékozta meg.

Rátkay József a Schlöjddben óvatosságra ajánl. Hivatkozik a sirkoszorukra, melyet a külföldtől drágán vásárolunk. E helyett faragás lebeg előttünk, melyhez anyagunk nem terem. Hivatkozik a női kézimunkákra, hol a kész tárgy sokkal többbe kerül, mint a mennyt ér.

Idézi a Schlöjdd tanfolyam eredményét, mely után az egyik kiküldött majdnem oly bölcs felolvasást tartott, a minő az — eredeti munka. A másik nem szégyelte bevallani, hogy az csakugyan keveset ér. Óvatosságot ajánl, mert ez eszme öt év és ötezer forint után bizonyul — semminek.

Gábel Jakab az eszme pártolására kéri a közgyűlést.

Sipos Orbán kir. főtanfelügyelő egyenlő eszmét lát a bizottság javaslata és János házy felolvasása közt. Szomoruan látja, hogy a gyermekek csakugyan túl vannak terhelve. De épen ezzel óhajtának beléjük ügyességet önteni. Nem mesterembereket óhajtának növelni, hanem hogy fogékony legyen egy és más dolog elvégzésére. És itt más rendszert óhajt a városi, másat a falusi iskola számára. Ajánlja a bizottság javaslatának elfogadását. E javaslat az országos bizottsághoz fog felküldetni.

A faiskola kezeléséről tartandó felolvasás, az ültetés kérdésének behatóbb tárgyalás czéljából a szeptemberi gyűlésre halasztatott.

Eszenyi Sándor testületi elnök lemondván, majdnem két évtizeden át tartó kiváló munkásságáért jegyzőkönyvileg mond a gyűlés köszönetet. A jövő gyűlés ugys általános választógyűlés lévén, a teendővel az alelnök bizatik meg.

Sükösd András állami tanító arra kért intézkedést, hogy a tanítót nemcsak városon, de falun se háborgassák a tanítás ideje alatt. A gyűlés felkéri a felszólalót, hogy indítványát írásban adja be.

Réz Mihály nagyváradi iskolai felügyelő, a »Népnevelési egyesület« azon figyelméért óhajt köszönetet mondani, hivatalos közlőnyét ingyen bocsátja a testület rendelkezésére. Köszönet mellett, a gyűlés hivatalos közlőnynek tekinti az ajánlott lapot és azt tőle telhetően támogatni fogja.

Gábel Jakab a délelőtt tartott előadást bírálva, arról elismeréssel nyilatkozik.

A zenekedvelők hangversenye.

A polgári fuiskola díszterme (a király képevel és nemzeti emblémekkel a falakon) díszes, intelligens közönséggel telt meg, az egybe gyűlt tanítói kar tagjaival.

Az ő tiszteletökre volt tartva ez a gyöngéd figyelemről tanuskodó hangverseny s ők élvezték is intelligens lelkük egész melegével a számokat, mely lelkesedés orkán szívében tört ki a taps és éljenben a magyar motívum számoknál, különösen a Rákóczy ctyklus alatt.

A zenekedvelők művészi tudása elismert dolog, ez nem szorul kritikára. A Kis Lőrincz Riza szerény megjelenése és remek hangjával meleg óvációk tárgya volt folyton. Meg ujráták a számokat, kihívták többször és ez a kitüntetés teljesen ki volt érdemelve.

A program különben maga is nagy gondal van összeállítva.

1. Major J. Gyula: »Serenata«-ból: »Gavott« Vomácska József karnagy vezetése mellett előadja az egyesület-zenekara, I. hegedűn Aufrich Vilmos Fényes Endre, Hencsirek István és Tucsok Ferencz. II-ik hegedűn Balogh Károly, Goldsmidt Izsó, Réz Mihály, Kohn Miklós, Rulbács János, Schönfeld Gyula és Papp Abrahám; mély hegedűn Barta Andor és Pásztor Bertalan; — gordonkán Batty Endre; — nagybőgön: Kalmár Illés és Mezey Mihály.

2. Neisler V. a) »Bucsudal« a Säkingeni trombitás czimű operából; b) Magyar dalok Énekli Lőrincz Riza k. a.

3. Mozart W. A. »Vonósnyegyes« (XIX-ik) Előadják: I. hegedűn: Hercsirek István; II-ik hegedűn: Vomácska József; mély hegedűn: Réz Mihály; — gordonkán: Batty Endre.

4. Konti J. a) »Románc« a »Cziterás« czimű operából — b) Magyar dalok Énekli Lőrincz Riza k. a.

5. a) 1.) *Dal a két Hunyadyról* II. *Kurcz-Toborzó*. Verő *Ezerév* című művéből zenekarra alkalmazta: *Hercsirek* István.

b.) *Ruthén*-, *Erdélyi*-, *Eredeti* és *Jelenkői Rákóczy*-, *Káldy* után vonószekarra és fuvolára alkalmazta: *Vomácska* József. Előadja az egyesület zenekara. Az 1. pontnál felsorolt tagokon kívül fuvolán *Hranyczy* Károly.

Hálásan fogadták a biharmegyei tanító egyesület tagjai a gyöngéd figyelmet s mi is örömmel adjuk elismerésünket a zenekedvelők egyesülete számára, mely egyesület minden fellépéssel mélyebben vési magát Nagyvárad polgárainak elismerésére.

A bankett.

A Zöldfa nagytermében gyűlt össze a zenekedvelők hangversenye után a tanítószág bankettre.

A konyhat menü szerint Czeglédy jóhírű vendéglősünk szolgáltatva. Megjelent az összes tanítószág, a községi és felekezeti is családjaikkal és fesztelen, kellemes hangulatban töltötte együtt az estét, melyen mintegy 150-en vettek részt.

A második fogás után *Jánosházy* János ny. községi fő isk. igazgató szólalt fel s a közoktatás vezérét, *Wlassics* minisztert élteti.

Majd *Sipos* Orbán kir. tan., tanfelügyelő állott föl, a nála szokásos igaz hazafias hévvel kezdvén beszédét, melyben öröme és büszkeségének ad kifejezést, midőn tanítóiban, barátaiban a haza önzetlen munkáit látja. Dr. *Vucskics* Gyula *Sipos* Orbánra, az ügybuzgó, hazafias tanfelügyelőre, *Szemes* Imre s. tanfelügyelő a vidéki tanítókra, *Réz* Mihály a tanítónőkre *Kovalik* János egykori tanítóját, a biharmegyei tantestület alelnökére *Jánosházy* Jánosra, *Gábel* Jakab az újvárosi plebánosra emeli poharát, mint aki hivatásában és sajtóban a hazafias és békés működés embere. A vidéki tanítók nevében *Nagy* Imre köszöntötte fel a tanfelügyelőt.

Végül *Vadaj* József emelte poharát a zenekedvelő egyesületre, a mely egyesület hangversenyt rendezett az egybegyűlt tanítói kar tiszteletére

A bankett után állva énekelte a vendégsereg a himnust, mely után nem inszenirozott, de annál kedélyesebb táncz vette kezdetét, mely javában tart midőn a referátát leadjuk.

Sipos Orbán nem csak rendet, fegyelmet, de igazi kollegiális érzést, hazafiságot és bizalmas jó viszonyt is tudott meghonosítani a kerületbeli tanítószágban.

Igazi lelkes csapatot szervezett, mely a tanügy és hazafiság zászlójáért küzd önzetlenül és sikerrel.

Pestvármegye Kossuth emlékének.

Pestmegye tegnap tartott rendes évnegyedes közgyűlésén *Holló* Lajos országos képviselő indítványára elhatározták, hogy *Kossuth* Lajos arcképét megfestetik a megyeház nagytermébe és azt ünnepélyek között fogják leleplezni.

Holló n a k az indítványát egyhangulag, a legnagyobb lelkesedéssel fogadta el a gyűlés.

A gyűlésről a következőket táviratozza tudósítónk:

A közgyűlés elején *Holló* Lajos orsz. képviselő a következő indítványt terjesztette elő: Pestvármegye hálával emlékezik meg azokról, a kik a 48-iki nagy nemzeti átalakításokat előidézték és a kik a nemzetnek hősi küzdelmeikkel és önfeláldozásukkal örök dicsőséget szereztek. Különösen hálásan emlékezik meg a vármegye arról a vezérfőúról, a ki az egész nagy korszaknak tulajdonképeni lelke és vezetője volt és a kinek nevéhez fűződik az az

átalakulás, amelyet a nemzet ez évben ünnepe.

Mondja ki tehát a vármegye közgyűlése, hogy *Kossuth* Lajosnak, Pestmegye egykori követének a vármegye által már elkészített életnagyságu arcképét ünnepélyes leleplezés mellett a megye közgyűlési termében leleplezi.

És e czélból f. é. július hó 11-én, vagyis azon a napon, a melyen 50 évvel ezelőtt *Kossuth* szavaira az országgyűlés a 200,000 honvédet felajánlotta és *Kossuth* az örökemlékeztető *Leborulok* a nemzet nagysága előtt féle beszédét tartotta; *Kossuth* Lajos érdemeinek megörökítése és arcképének leleplezése czéljából ünnepélyes közgyűlést tart.

Dr. *Holló* Lajos rövid, lelkes szavakban indokolta indítványát, mire a közgyűlés elhatározta, hogy a kép leleplezési ünnepét a július hó 11-én tartandó rendes közgyűlésre tűzi s az ünnepi beszéd megtartásával *F a z e k a s* Ágost megyei főjegyzőt bizta meg.

A vármegye főispánja az idevonatkozó határozatot kimondó nyilatkozatában kiemeli, hogy Pestmegye különben is kiváló kegyelettel van a nemzet nagyjai iránt, a mennyiben a közgyűlési termet több nagy történelmi alak, mint: *Széchenyi* István gróf, *Teleki* László gróf, *Deák* Ferencz, *Nyáry* Pál stb. arcképei díszítik, méltó tehát, hogy *Kossuth* Lajos arcképe annak a magasztos napnak 50 éves fordulóján lelepleztessék le, a mikor ő a következő indítványt tette:

„Mondja ki az országgyűlés, hogy a nemzet el van határozva koronájának, szabadságának, önállóságának védelmére a legnagyobb áldozatokat is meghozni. Ezzel az indítványával *Kossuth* Lajos hazaszeretetének és a korona iránt való lojalitásának pregrans kifejezést adott.

A főispánnak emez ékes szavakban kijelentett nyilatkozata általános lelkesedést keltett.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Április 24. A Biharmegyei Casinó közgyűlése d. u. 4 órákor.

Április 30. Berettyó-társulat közgyűlése délelőtt 9 órákor.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Uj regényünk.** *Poe* Edgar egyik érdekes regényének közlését kezdtük meg, melynek czime *»Az arany cserebogár.«* E tragikus életű genialis amerikai író magyar közönségünk eddigelé inkább csak csudálatos, mystikus hangulatu költeményei után ismerte, főleg *»A holló«* után, *Szász* Károly remek fordításában, s egyéb költeményei után, melyek már sokkal kevésbé szerencsés fordításban az *»Olcsó Könyvtár«*-ban megjelentek. A modern költők közül leginkább *Shelley*-re és *Leopardi*-ra emlékeztet. Prózai műveiben is sok a romantikus, mysticus elem, de egyszersmind az az igaz, kedves amerikai yankee-humor, amely *Mark* Tawain-t is oly kedvessé teszi az európai közönség előtt. Jelen elbeszélésére csak kettőt jegyzünk meg elüljáróba. Először, hogy alig lesz benne valami pessimismusából, másodsor, hogy a legnagyobb mértékben érdekfeszítő leszen, mint azt sajátos bizarr czime is sejteti. Mindenesetre számot fog tenni hírlapirodalmunkban. Végül a fordításról annyit, hogy *Vadaj* József, ismert tanügyi írónk az angol eredetiből fordította lapunk számára e szép regényt, A fordítás kiválóan sikerült, magyaros, gördülékeny.

* **A köztemetők rendezése.** A köztemetők rendezésének kérdését sürgősen felszínre hozta az újvárosi u. n. Zöldkert-temető bezárása. A

főmérnök kidolgozott egy tervet, a mely a legnagyobb luxussal van összeállítva s éppenséggel nincs számítva arra, hogy a város anyagi ereje nem áll arányban a szükségletekkel. A terven nyoma sincs annak, hogy a czélszerű az egyszerűséggel volna párosítva. Ennek aztán az egyszerűség következménye lesz, hogy a már is tulterhelt közönség újabb nagy költséggel lesz megterhelve. Eltekintve a sirboltok és családi sirhelyek magas árától, a magán sirókért 4 frtot és a sírásásért 3 frtot kell fizetni. Tehát 7 frtot kell előre lefizetni, mielőtt valakit elhantolnának. Ez igen magas összeg. A közegészségügyi szakbizottság baklövése folytán egy új pont is jött be a szabályrendelet-tervezetbe. A 40. §. azt mondja, hogy a sorrend szerinti temetkezésnél a sirókért díj nem fizetetik. *Előre kiválasztott* egy rendes sirhely után 4 frt stb. fizetetik. Ehhez hozzáfűzte a szakbizottság: *»Hitfelekezet szerinti temetkezésre kijelölt temetőrészben minden sirhely kiválasztottnak tekintetik.«* Ez nem jelent mást, mint a vallásos érzület lábbal tiprását. A felekezetekkel szemben ezen kihívás azonban aligha fog sikerülni, mert a törvényhatóság tagjaiban még van annyi vallásos érzés, hogy az ilyen séremlmek keresztülvitelét megátolják. A városnak kötelessége minden felekezet részére temetőt adni, a melyet az a saját szertartása szerint megáld, vagy megszentel. A fentebb említett magyarázat nem jelent mást, mint azt, hogy akinek nincsen tehetsége a sirhely megfizetésére, nem nyugodhat annak a felekezetnek a temetőjében, a melynek szertartásait követte életében, hanem egy közös temetőbe helyezik el. Ez sért minden felekezetet s nagyon belenyul az emberek, a család legszenetebb érzelmeibe. A jogügyi szakbizottság ma délután fogja tárgyalni a szabályrendelet tervezetet s bizonyára megreperálja a közegészségügyi szakbizottság érthetlen, indokolatlan baklövését. Felhívjuk a jogügyi szakbizottság tagjainak figyelmét az ülésre, hogy minél tömegesebben jelenjenek meg és az igazságnak megfelelő véleménnyel lássák el a szabályrendelet-tervet.

* **A magyarság apostolai.** *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter minden évben jelentékenyebb összeget fordít oly tanítók és tanítónők jutalmazására, a kik a magyar nyelv tanításában különösen buzgóok voltak. A közoktatásügyi miniszter a minap osztotta ki a jutalmakat, a melyben 100 tanító, illetőleg tanítónő részesült. Mindegyik 50—50 forintot kapott, köztük több nemzetiségi is.

* **Posta és távirtda köréből.** A hivatalos lap tegnapi száma a posta és távirtda tisztekre nézve örvendetes hírt közöl, amennyiben közli 200—250 postatiszt elölptetését. A helybeli postatisztek közül a már előbb említettekön kívül előléptek: *Veiterschütz* József posta főtiszt és *Olenyik* Sándor gyakor-nok postatiszté.

* **Az elmúlt év zárszámadása.** Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága tegnap délután összejött a városházán, hogy a város 1897. évi zárszámadását tárgyalja. Azonban érdemleges elbírálás alá nem vehette a kimutatást a bizottság, mert nem lett a tagok között előzetesen kiosztva, s így a számok tömkelegében egyszeri felolvasás után nem lehet eligazodni. A főszámvevő általánosságban előterjesztette, hogy a múlt évben Nagyvárad város bevétele 3.300.554 kor. 02 fill, kiadása 3.192.637 kor. 57 fillér. — A szakbizottság felhívja a tanácsot, hogy jövőre előre kinyomatva, tárgyalás előtt küldjék meg a szakbizottság tagjainak a munkálatot. A mostani zárszámadást kifogják osztani szintén s akkor ismét összeül a szakbizottság. — Különben 15 napi közszemlére kiteszik a zárszámadást. Az ülésen a következők voltak jelen: dr. *Bulyovszky* József elnök, *Bordé* Ferencz, *Hegedüs* Géza, *Ragány*

János, Busch Dávid, ifj. Rimler Károly, Komlóssy József, Déry János, dr. Várady Zsigmond, dr. Kurländer Ede, Farkas Izidor, Löblé Henrik és Szűts Dezső.

* **Kinevezés.** Julier Károly joghallgatót, a biharmegyei takarékpénztár buzgó tisztviselőjét kinevezték Budapestre az Osztrák-magyar Bankhoz gyakornoknak.

* **Az új pénz.** Bécsből jelentik: A még forgalomba levő 112 millió forint államjegy helyébe részben új bankjegyek, részben új tizkoronás ezüstpénzek jönnek forgalomba. Az osztrák-magyar bank 160 millió értékű új bankjegyet fog forgalomba bocsátani. Az új ezüstpénzek ötkoronások lesznek és 0.9 rész ezüst és 0.1 rész réz vegyületben fogják verni. Az ötkoronás ezüst pénz nagysága megfelel a kétforintoskének s kivitele nagyon szép lesz; az osztrák ötkoronás egyik oldalán a király mellképét mutatja, a másikon a császári sas lesz, mely alatt ez fog állni: 5 cor. A sas körül ezek a szavak lesznek: Franciscus Josephus I., D. G. Imp. Austriae. Sima peremére ez lesz bevésve: Virtus unitis. Összesen 64 millió korona értékű új pénz jön forgalomba, mely-Ausztriára 44,800.000, Magyarországra 19,200.000 korona esik. Félkoronás ezüstpénzeket egyelőre nem fognak veretni.

* **Merénylet egy pap ellen.** Párisban történt tegnapelőtt a következő eset: Tayac abbé, aki a rue de Vaugirardon lakik, tegnapelőtt este egy fiatal ember társaságában sétált, amikor hirtelen egy ember megtámadta és szive táján törrel döfött a testébe. A még csak 42 éves pap, akit erős embernek ismer mindenki, bár súlyos sebéből patakként ömlött a vér, a támadó után futott, hogy megragadja. De ez oldalt ugrott és hátulról még egyszer vállon szurta a papot és még egy harmadik szurással átdöfte a papnak védelmül kinyújtott kezét. Akkor összerogyott a szerencsétlen pap és az ismeretlen támadó ekkor elmenekült. A pap kísérője utána iramodott, de nem tudta elcsipni. A merénylő, aki egyetlenegy szót sem szólt, körülbelül 25—30 éves jól öltözött férfi volt, akit sem a pap, sem annak kísérője nem ismert. A megsebesült papot lakására szállították. Állapota tegnap egész nap válságos volt és az orvosok mindezekig nem tudják megmondani, kiheverheti-e a súlyos sebeket. A vizsgálatnak még semmi eredménye sincsen és még azt sem tudják, vajon Tayac abbé örült embernek vagy boszúnak az áldozata-e.

* **Halálra ítélt tisztek.** A Dreyfus-pörnek párja akadt most Oroszországban. Ott azonban nem egy embert sújtottak a hazaárulás vádjával, hanem nyolczat. Annál borzalmasabb az ítélet, amelyet most hoztak meg. A hadbíróság több napon át zárt ajtók mögött folytatta tárgyalásait Parunoff Minály állami tanácsos, ennek Zsófia nevű huszéves leánya, Tureschinoff kapitány, Sefket-Abdurahma hadnagy, Lochoritzki hadügyminiszteri hivatalnok, Lentjeff ezredirnök, Woinitzki Obideich hivatalnokok ellen. Azzal vádolták őket, hogy államtitkok tartalmazó terveket adták el az osztrák-magyar kormányának. Parunoffot a Sachalin szigetére való száműzésre és életfogytig tartó kényszermunkára, a tiszteket és hivatalnokokat pedig golyó halálra általi ítélték. Az ítélet még a cárnak meg kell erősíteni Parunoff tanító volt a császári kadétskolában.

* **Névmagyarosítás.** Sattler Jenő nagybajomi illetőségű s nagykanizsai lakos vezetéknévét »S u r á n y i c - r a magyarosította.

* **Hosszu lethargikus álom.** Párisban néhány nap előtt egy szállodában élettelenül találtak P.-t, aki részleges ember volt. Holtnak hitték és az orvos agyszélhűdést állapított meg. Másnap eltemették, azonban csakhamar hire terjedt, hogy P.-t elevenen temették el, mert az illető gyakran volt heteken át lethargikus álomban. A temetkezési egyet tisztviselői ki is jelentették, hogy amikor P. testét a koporsóba tették, a hullamerevségnek semmiféle

jelenségét sem észlelték. Ennek következtében a rendőrség elrendelte a holttest exhumálását. Felnyitotta a koporsót és a test nem csak hogy még oszlanak nem indult, hanem a tagok hajlékonyak voltak. Azonnal orvost hívtak, azonban minden élesztési kísérlet haszontalan volt. Mindazonáltal elrendelték a montmartr-i halottas kamarában való kitételét [és itt az orvosok azóta be- és kijárnak és csodálkozással látják, hogy P. az alvó ember benyomását teszi. Azonban még eddig egy orvos sem merte kijelenteni, hogy P. még életben van. Az eset természetesen nagy felűnést kelt, különösen orvosi körökben.

* **Végzetes összeütközés.** Gyimoti József budapesti születésű 17 éves kocsis tegnap este a külső jászberényi-uton szekérével neki hajtott a Molnár József vezetésével arra haladó 598. sz. villamos kocsinak. Gyimoti az összeütközés pillanatában kiesett a kocsiból és súlyos sérüléseket szenvedett, hogy még az éjszaka folyamán meghalt.

* **Ismeretlen öngyilkos.** Az összekötő vasuti hídról tegnap egy ismeretlen férfi a Dunába ugrott, s a habok között nyomtalanul eltűnt.

* **Uj katolikus kör.** A katolikus körök száma ismét szaporodott egygyel, a hivatalos lap tegnapi száma közli ugyanis, hogy a belügyminiszter a jász-fény-szarui kath. kör alapszabályait a bemutatási záradékkal ellátta.

* **Czigány-temetés.** Tegnap délután egy fiatal cigányt helyeztek örök nyugalomra, aki a múlatkozó fiatalságnak éveken keresztül kedvence volt. V a r g a Gyulának hívták. Eleinte a H a m z a, majd később a R á c z Jóska bandájának volt tagja. A fiatal embernek azonban megártott a sok éjszakázás, aminek következtében — tüdővészbe esett. Az erős ember hanyatlott s már a múlt tél végén nem is tudott játszani, mert már a háztól sem távozhattott és végre vasárnap este elaludt csendesen — örökre. A zenész temetése tegnap délután volt meg az elhunytak Uri-utcái lakásáról. A temetésen jelen voltak az összes helybeli cigányok, akik a temetési szertartás után eljátszották a koporsó felett az elhunytak kedvenc nótáját.

* **Elszalasztott jómádár.** Darvas községben egy B a l o g h József nevű csavargót éppen akkor csíptek el, midőn lopott. Az előjáróság átakarta kísérteni a csökmői csendőrkökhöz, azonban útközben az ipse megugrott a kísérőtől s azóta nem találják sehol. Később tünt ki, hogy a megszökött jómádár notórius gonosztevő, aki emberölésért többrendbeli lopásért, betörésért büntetve volt. Körözik.

* **Állást keres.** Érettségét tett fiatal ember keres a vidéken segédjegyzői állást, vagy bármilyen más, képzettségének megfelelő alkalmazást helyben vagy a vidéken. Állását május 1-én elfogathatja. Cím a szerkesztőségben.

* **A legjobb asztali, csemege és gyögborok Berger Lajos Bémer-téri borkereskedésében (Stüdi-ház) kaphatók. A borok valódiságáért felelősség vállalatik. Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítettek.**

Ottó bajor király ifjúkori szerelme.

Mint Münchenből jelentik, a szerencsétlen bajor királynak, Ottó-nak állapota nagyon rosra fordult. Elméje tökéletesen elhomályosult s alig van rá remény, hogy valaha is visszanyerje szelleme egykori épségét.

Nincs nap, hogy Fürstenried kastélyból, hol a nagy beteg uralkodó napjait az örültség kínzó gyötrelmei, majd tökéletes apathia lesújtó bambaságában tölti, távirati tudósítás ne menne a világ minden részébe. Mert nem csupán Bajorországban, hanem messze földön mindenütt mély részvétellel és érdeklődéssel vannak a boldogtalan uralkodó iránt.

Egy német lap legutóbbi száma érdekes dolgot közöl a szerencsétlen uralkodó ifjú korából; a mily megható, oly érdekes is.

A történet — melyet egy ismert magyar mágnás, aki az 1867-es években követségi tanácsos volt a Münchener királyi udvarban — beszélt el bizalmas körben, a következő:

A müncheni arisztokrácia 1867. év tavaszán a városhoz közelfekvő erdőben aféle pikniket rendezett. E mulatságon Ottó bajor herceg, akkor még trónörökös is részt vett. De részt vett a mulatságon a 17 éves gyönyörű L. grófnő is, — kibe Ottó az első látására halálisan beleszeretett. Mikor a fényes társaság estebédhez ült, Ottó a gyönyörű kontesz mellé került s természetesen a gyöngédség és udvariasság minden jelével elhalmozta őt. Ugy látszik a fiatal koronaörökös som volt közönyös a kontesz előtt, sőt inkább nagyon is jó szívvvel fogadta a rokonszenves külsejű fiatal herceg udvarlását. Az étkezés után a két fiatal karöltve sétára indult az erdőbe. Nagyon sokáig oda maradtak s a grófnő atyja nyugtalankodni kezdett. Szolgákat küldött hát az erdő minden részébe, hogy a fiatal párt megkeressék. Megls találták őket egy tisztáson, hol egymás mellett ültek és számóczát ettek, a mely gyümölcsessel Ottó kalapja színtülig tele volt.

Az idyllnek természetesen vége szakadt — örökre. Ottó Münchenben ment, a grófnőnek pedig zárdába az irgalmas nővérek zárdájába kellett mennie, ahol mind máig benne is maradt.

A magyar mágnás ez elbeszéléséhez a mondott lap a következőket fűzi: Ottó király az utóbbi héten majd mit sem evett. Ez annál aggasztóbb jelenség volt orvosai szemében, mert a nehéz beteg különben kitűnő étvágygyal bírt. — Most ezelőtt vagy három nappal — nem akart a szerencsétlen elmeháborodott épséggel semmit enni, csak folyton sirt, panaszkodott és oly iszonyuan kiabált, hogy lassanként elérte így a paroksizmus legmagasabb fokát. A krízis után való reggel azután elcsöndesedett.

Orvosa és ápolója, akik éjt-napot átvirasztva a nehéz brokát függöny mögül lesték a nagy beteg uralkodó minden mozdulatát, figyelmesebbekké lettek, s látták, hogy a beteg egy lapos ezüst szelenczét szorongat kezében és holdogságtól ragyogó areczsal néz abban valamit. Ezt az ezüst szelenczét látták már orvosa és ápolója is, de felnyitni nem tudták, mert kulcsa egy lánczon a beteg nyakában lógott. Most azonban hirtelen előléptek, hogy elvegyék a betegtől a szelenczét, mert rosszat sejtettek. Ottó, őket megpillantva, örömmel kiáltá: L. grófnő végre nyugodtan aludt. Istennek hála, a krízis elmúlt! Aztán a csodálkozó orvosnak megmutatta az ezüst szelenczét, a melyben egy szem fonnyadt eper volt.

A szelenczét azután gondosan elcsukta és egész napon át nyugodtan viselkedett, sőt evett is. A legesodálatosabb a dologban az, hogy az irgalmas nővérek zárdájában L. grófnő tényleg nagy beteg már néhány napja s hogy éppen a mondott reggelen fodult állapota végleg jóra. S hogy honnan tudta volna ezt meg az elmebeteg uralkodó, mikor egy lelket sem engednek be hozzá, arról környezetének sejtelve sincs. — Az idézett lap csak annyit tesz hozzá, hogy csodálatos jelensége kell, hogy legyen a telepathiának. Ki tudja, hátha az is.

IRODALOM.

— **Ifjusági színművek.** A *Szent-István-Társulat* (Budapest, IV. Királyi Pál utca 13.) régen érzett szükségnek tett eleget, midőn kiadta a következő igen jeles művet: »*Színjátékok ifjusági színpadra.*» Idegen szerzők után fordította és átdolgozta *Pokorny Emánuel*. Két kötet. Diszes egész vászonkötésben egy kö-

tet ára 80 kr. Egy-egy kötet külön is kapható. Az I. kötet két hosszabb színdarabot tartalmaz: *A vértanu család és Morus Tamás*; a II. kötet pedig öt kisebbet ad: *A padlásszobában*; *Az örökség*; *Inkognitó*; *Az igazgató ur és A fogadás*. A darabok előadásának jogát az illető kötetből *tíz példány* megrendelésével lehet megszerezni. Különösen fin-internátusok vezetőinek figyelmét hívjuk fel a kiadványra, mert a benne foglalt színművekben tisztán férfiszerepek vannak s így nagy gondtól szabadulnak meg az előadások rendezői.

— Az *Ungaria* ismét változatos tartalommal lepte meg olvasó közönségét. Első helyen a — román nyelv — című értekezésben a szerző bemutatja ama fázisokat, melyeken keresztül ment a román nyelv, míg a jelenlegi állapotba jutott. Dr. Hankó Vilmos a székely nép mythologikus eredetéről értekezik. Csodálatos elragadtatással beszél ama maroknyi népről. Azután *De de k C r e s e n s* Lajos művéből vett át a szerző egy történelmi legendát, — a szerelmesek kútja — címmel. Igazán érdekes kis legenda, melynek történelmi hátterét képezi Zápolya János trónkövetelő kísérlete. — *P o p C.* fordít azután *Jókai*-tól egy novellát — *Három karácsonyfa* — címmel. Nyelvezete igazán gördülékeny és meglátszik rajta, hogy jól kezeli mindkét nyelvet. — Folytatja a mult füzetben megkezdett színművet — a mézes hetek után — címmel. A román részben utolsó helyen népdalokat közöl. A magyar részben *Márki S.* Erdélyben a románok részére engedélyezett kedvezményekkel foglalkozik. Azután az *Alvincz* vidéken lakó románok szokásairól értekezik. A szerző fordításában közöl azután a füzet egy elbeszélést — *Ördögkőve* — címmel. A végén pedig találós meséket és közmondásokat közöl, a melyeket inkább hagyott volna el a szerző. A közmondásokban foglalt értelmet a magyar nyelv szellemében átültetni nagy feladat, a fordító úrnak is betörött a bicskaja.

Igazságszolgáltatás.

Joghallgatók párbaja. A kir. tábla tegnapi ülésében tárgyalta a *Barta* és *Küttel* joghallgatók közötti párbaj ügyét, amely még bizonyára emlékezetben van olvasóinknak.

Ez az ügy azért is érdekes, mert a kir. ügyész a végtárgyalás során, mivel *Barta* balkézrel vívott, azt indítványozta, hogy őket ne párbajvétségért, hanem súlyos testisértésért vonják felelősségre és ebben mondják ki őket bűnösöknek.

A kir. törvényszék azonban nem helyezkedett erre az álláspontra és a cselekményt párbajvétségnek minősítette és ezért a két vádlottat *Barta* Dezsőt nyolcz és *Küttel* Károlyt öt napi fegyházra ítélte.

A törvényszéknek az ítéletét megfelebbezte az ügyész, aminek folytán az ügy a táblára került, ahol azt tegnap felülvizsgálták.

A kir. tábla elfogadta a törvényszék indoklását, aminek alapján azután az ítéletet egész terjedelmében helyben hagyta.

A kuria nem akaszt. Most két éve vakmerü rablógyilkosság történt Bécsben, Fehérmegyében. *Gánes* Dániel rovott multu bicskei lakos *Nagy* József és neje, valamint *Girics* Julia társaságában meggyilkolta *Tolnay* Ferencz 70 éves gazda embert, s 60 forintját elrabolta. A holttestét fölötötte a mester gerendára, szélteben hosszában azt beszélték, hogy az öreg *Tolnay* öngyilkos lett. A székesfehérvári kir. törvényszék s a budapesti kir. ítélő tábla rablással párosult gyilkosság miatt *Gánes* Dánielt köztöltési halálra ítélte el. *Nagy* Józsefet és nejét 8—8 évi, *Girics* Juliát 5 évi fegyházzal sújtotta.

Ma került a bűntény a kuria III-ik büntető tanácsa elé, hol *Kelemen* Mór dr. referált a bűntényről. A tanács elnöke: *Sélley* Sándor, tagjai: *Szeyfert* Ede, *Frenreisz* István, *Nyers* Lajos, *Szentimrey* Jenő és *Verovác* Gyula. Jegyző: *Copey* Dénes.

Hosszu tanácskozás után kihirdette az elnök a kuria ítéletét, mely megváltoztatja a két alsó bírósági ítéletet; *Gánes* Dánielt életfogytiglani fegyházra. *Nagy* Józsefet 15 évi fegyházra ítélte a kuria, mint tettes társakat. *Nagy* Józsefét hét évi, *Girics* Juliát 5 évi fegyházzal sújtja.

Mikor a pinczér követeli a pénzt. Egy fiatal ember — egy pinczér — állott tegnap a törvényszék előtt, aki zsarolással volt vádolva. Az a vád volt ellenében, hogy egy vidéki földesurat, aki neki — állítólag — néhány forinttal tartozott, egy nyílt levelező-lapon felszólította, hogy fizesse ki adósságát, mivel ellenkező esetben öt sa lapokban fogja kompromitálni. A földbirtokos azonban nem ijedt meg ettől a fenyegetéstől, hanem még feljelentette zsarolásért a pinczért, később azonban, mivel a pinczér megkérte, a panaszát vissza vonta, azonban már későn, mert az ügy hivatalból üldözendő lévén, azt visszavonni nem lehetett s így az ügy tegnap tárgyalás alá került. A panaszos azonban nem jelent meg a végtárgyalásán s így meghallgatása nélkül hoztak ítéletet. A tárgyaláson a vádlott *Deutsch* Jakab a cselekményt beismerte s mentségül arra hivatkozott, hogy ő neki a követelése jogos volt s mivel nem tudta, hogy cselekménye nem szabad és hogy ezt a törvény tiltja, azért tette azt. — A törvényszék tekintettel arra, hogy a panaszos a vádat visszavonta, 20 frt. pénzbüntetésre ítélte *Deutschot*, aki az ítéletbe bele is nyugodott, szintugy a vádló is s így az ítélet jogerős lett.

A nagyváradai kir. tábla kitűzött ügyei.

Polgári tanács.

Előadó: *Czvek Kálmán.*

706. *Viesenmayer* Jánosnak tkvi. ügye.
739. Karezagi népbank — *Szatmáry* Imre és neje.
741. Berettyó részv. tsz. — *Nadányi* Miklós és neje.
742. Tiszavidéki tkptr. — *Balogh* Sándor.
743. M. K. Kincstár — dr. *Rozenberg* Teofil.
749. N.-Szebeni tkptr. — *Fekete* József.
750. Alföldi tkptr. — *Fekete* Józsefné.
758. *Csiky* Kálmán s. t. — *Wesz* Sámuel.

Előadó: *Dr. Imrik Péter.*

770. *Stern* Sámuel s. t. — *Altchal* s. t.
777. *Stern* Sámuel — *Stern* Sámuelné.
848. *Schwarz* Ignát — *Grósz* Miksa.
863. *Hueyady* malom — *Buchsbaum* Miksa.
794. *Togarasi* Ferenczné — *Valach* József.
796. *Schiff* Géza — *Lövy* Hermann.
800. *Horráth* Andorné — *Szelle* József.
838. *Rozenberg* Jenő — *Schnabel* Emil.

Előadó: *Dr. Járossy Károly.*

719. *Diósi* s. t. *Mayer* Zsigmond.
808. *Havas* Hugó — *Palkovits* Fülöp.
828. *Mandel* Mór csőd ügye.
833. *Vélaghy* Károly — *Guttman* Albert.
842. *Békés* Szt. *Andrási* tkptr. — *Léderer* Ignác.
850. *Szende* Tivadar — *Engel* Mihály.
864. *Dr. Lengyer* Sándor — ifj. *Erdős* János.

REGÉNY-CSARNOK.

AZ ARANY CSEREBOGÁR.

Írta: *Poe* Edgar. Fordította: *Vaday* József.

Elébe tartottam a papírt, mert valósággal semmi csáp nem látszott azon s minden tréfa nélkül mondva az egész rajz nagyon hasonlított egy halálfejhez.

Kedvetlenül kapta el a rajzot és a tűzbe akarta dobni.

Hirtelen elsápadt és érdeklődéssel vizsgálni

kezdte a papírt. Elővett egy gyertyát, beült a szoba másik sarkába s néhány percznyi vizsgálat után gondosan tárczájába rejtette a rajzot s mély álmódásba merült.

Eltávoztam a nélkül, hogy legkevésbé tartóztatott volna.

Egy hónap mulva *Charlestonban* *Jupiter* keresett föl.

— Eh bien, mondom neki, — hát mi ujság *Jup*? — hogy van gazdád?

— Nem jól — felelt a néger. A massa nem jajgat ugyan, de nagyon beteg.

— Beteg? Fekszik?

— Dehogyan fekszik, dehogyan fekszik! — hanem azért *massa* *Will* mégis nagyon beteg.

— Nem értelek *Jupiter*!

— A *massa* nagyon szomorú lett. Fejét lecsüngeneti, háta meggörbült, sáppadt mint a fal — és mindig számokkal bibelődik.

— Számokkal?

— Igen, egy palatáblán számol. Aztán elköborol s egész nap nem látom. Mikor hazavetődik olyan szenvedő arca van!

— Nem tudod, mi lehet az oka ennek?

Baja történt? Mi?

— Nem uram, nem történt semmi baj.

— De hát mi lehet akkor?

— En azt hiszem, sőt bizonyos vagyok benne, hogy az arany cserebogár zavarta meg a fejét.

— Ugyan eredj a pokolba!

— De attól ugyan kitelik, amilyen szája van és a hogy csipni tud. Soha oly gonosz cserebogarat még nem láttam. Csíp, mar mindent, amihez hozzáfér s én azt hiszem, uramat akkor marta meg, amikor megfogta. És minő rágonya van! — nem mertem volna megfogni, mig egy darab papírt szájába nem dugtam.

— És te valóban hiszed, hogy uradat ez a bogár megcsipte?

— Biztos vagyok benne! — azóta mindig aranyról álmodozik; ez azért van, mert az arany cserebogár csipte meg.

— Hogyan tudod, hogy az aranyról álmodik?

— Eléggé hallom egész éjszaka.

— Lelekemre, neked valóban igazad lehet. Hát ide, hogy kerültél most?

— Levelet hozok *Önnek* *Legrand* urtól.

S a következő levelet adta át:

Kedves Barátom!

Mi az oka, hogy Önt oly régóta nem láthatom? Remélem nem bántottam meg hirteleni nyerséggemmel. Rendkívüli dologra jöttem rá és haboztam ezt Önnek közölni.

Különben nem vagyok elég jól és *Jupiter* minden jó tulajdonai mellett is untat.

Gyűjteményemben semmi ujság. Jöjjön, ha teheti *Jupiterrel* együtt. Jöjjön, jöjjön és bevallok mindent. Ügyünk rendkívül fontos.

Kész hive

Legrand *William.*

Ez a levél nyugtalanított. *Legrand* nem szokott nekem így írni, valóban megzavarodott volna?

Mi lehet az a rendkívüli fontos ügy? Habozás nélkül felkészültem és elindultunk.

A csolnakba, melybe szállottunk, egy egészen új kaszát és három ást találtam.

Jupiter elmondta, hogy ezen tárgyakat *William* úr parancsából a városban vette s hogy igen drágák voltak, ámbár nem tudja, mire használhatja ura e tárgyakat, de azt hiszi, hogy ez új hóbortnak is bizonyosan a cserebogár lesz az oka.

Ennyi volt minden, amit belőle kivehettem. Egy jó erős légáram gyorsan hajtotta csolnakunkat a *Moulrie* felé és délután 3 órára a kunyhóhoz értünk.

Legrand lázas türelmetlenséggel vár bennünket; szeméinek fénye még feltünőbbé tette arcza halványságát. Kérdeztem, hogy *G*... hadnagy visszaadta-e a cserebogarat?

— Igen, — válaszolt — és nem is adnám senkinek a világot sem. Mert *Jupiternek* csakugyan igaza volt. Ez valódi arany cserebogár. Ez a rovar jobb sorsom előhírnöke, ez fogja vissza adni családi kincseimet, hogyne becsül-ném tehát nagyra Add csak ide *Jupiter*!

— Soha szólt a néger borzadályal. Ön tudja hol van, *Uram*, vegye elő maga.

Mindez oly érdeklődéssel volt mondva, hogy reám igen rossz hatást tett.

Legrand nehézkesen állott fel, előveendő a bogarat, mely egy üveggel volt leborítva. Valóban nagyszerű rovar volt, eddig nem ismert faj és csakugyan értékes lehetett egy természetudós előtt. Hátán két kerek és egy hosszukás fekete folt látszott; szárnyfedői arany színűek s egész teste oly kemény, hogy Jupiter nézetét megerősíteni látszik az egész, — bár fantasztikusnak tetszett nekem, hogy ezt Legrand is oszthatja.

(Foly.köv.)

TAVIRATOK.

A király Münchenben.

Bécs, ápril 19. (Saját tud. távirata.) Ő Felsége ma este Lipót herceg és neje ezüstlakodalmára Münchenbe utazik. Utközben csatlakoznak hozzá Ferencz Salvator főherceg és neje. József Ágost főherceg és neje ma reggel elutaztak Münchenbe.

A kiegyezési törvényjavaslatokról.

Budapest, április 19. (Saját tud. táv.) Holnap terjeszti be br. Bánffy Dezső miniszterelnök a kiegyezésről szóló törvényjavaslatokat.

Ő Felsége 50 éves jubileumára.

Budapest, április 19. (Saj. tud. táv.) Folyó év május 4-ére, délelőtti 11 órára a közgyűlés rendkívüli ülésre hivatott egybe, amelynek egyedüli tárgya a főtanácsnak, ő cs. és apost. király Felsége december 2-i ötven éves uralkodói jubileuma alkalmára tett indítványai. Egyebek közt a főtanács fél millió koronának jótékony és emberbaráti célokra való ajánlását javasolja. Ez indítványt a kormányzó személyesen fogja megtenni.

A kubai ügy.

Budapest, április 19. (Saját tud. táv.) Madridból távirják: A tegnapi esti minisztertanácsban felolvasták a külügyi, tengerészeti, hadügyi és gyarmatügyi miniszterekhez érkezett táviratokat és azután elfogadták a cortezhez intézendő trónbeszéd szövegét.

Budapest, ápril 19. (Saj. tud. táv.) Washingtonból sürgönyzik: A képviselőház által hozott határozatokat délutáni egynegyed 4 órakor átküldték a szenátusba, a kamarának azzal a kérelmével együtt, hogy tartsanak közös értekezletet. Davisnak a közös értekezlet érdekében tett indítványát a szenátus haladéktalanul elfogadta.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.) Washingtonból sürgönyzik: Az interparlamentáris értekezlet tagjai, daczára hosszabb tanácskozásuknak, nem tudtak egyetértésre jutni. A szenátus azonfelül 40 szavazattal 39 ellenében kimondotta, hogy új értekezletre új tagokat nem választ.

Budapest, ápril 19. (Saját tud. táv.) Washingtonból távirják: Az összeegyeztető értekezlet éjjel egy órakor fogadta el a határozati javaslatot a szenátus szövegezésében, de Kuba függetlenségéről szóló passzus kihagyásával. A szenátus ezután 42 szavazattal 35 ellenében jóváhagyta a jelentést. — A képviselőház 310 sza-

vazattal 6 ellenében szintén elfogadta. — A szenátus ülésén szünet alatt a képviselők a folyosón hazafias dalokat énekeltek.

Öngyilkos hercegnő.

Páris, április 19. (Saját tud. táv.) Amint Nizzából jelentik, Gauthier de Chesigny hercegné, aki négy hónap óta férjétől elváltan él, tegnap agyonlőtte magát.

Tűz Karlsbadban.

Budapest, április 19. (Saját tud. táv.) A Kaiser-Bad jobb szárnyának és hátsó részének tetőzete a palota tornyával együtt leégett. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

KÖZGAZDASÁG.

Hogyan szaporíthatja a gazda a talaj nitrogénjét?

Már igen régi idő óta ismeretes azon körülmény, hogy a hüvelyes növények a talaj termőképességét fokozzák. Alig egy évtizede azonban annak, hogy tudjuk, miképpen történik a termőképességnek a javulása.

Hellriegel német tudósnak az érdeme, hogy ma már tudjuk azt, miszerint a pillangós virágú növények képesek a levegő szabad nitrogénjét lekötni és ezt szervezetük felépítésére felhasználni. Teszik pedig ezt azon apró gumók segítségével, a melyek a pillangós virágnak gyökerein találhatóak és telve vannak igen apró, csak mintegy 800—1000-szeres nagyítás mellett látható baktériumokkal. Ezen baktériumok azok, a melyek a levegő nitrogénjét áthasonítják és különböző nitrogéntartalmu anyagokká átalakítják.

A levegő minden gazdának közös tulajdona s a nitrogénből, ezen egyik legfontosabb növényi tápanyagból $\frac{1}{5}$ részt tartalmaz. A levegő tehát azon forrás, a melyből a gazda talajának nitrogén tartalmát legegyszerűbben és legolcsóbban fedezheti, illetve szaporíthatja, teheti pedig ezt az által, ha pillangós virágú növényeket minél kiterjedtebb mérvben termel.

Téves volna azonban azt hinni, hogy a pillangós virágú növények egyszerű termelésénél is, mint egyáltalán minden kultur növény termelésénél arra kell törekednünk, hogy azok a lehető legnagyobb termés hozamot adják. Csakis az esetben várhatjuk azt, hogy a tarló maradványokban, vagy ha pillangósak zöld trágyául termelődnek, az egész növényben annyi nitrogén kerül a talajba, a mennyi az utána következő nitrogén emésztő növények mint p. o. gabonafélék, répa, tengeri, burgonya stb. szükségletét fedezni képes oly mérvben, hogy csakis a lehető legnagyobb terméshozamot adják.

A pillangós virágnak pedig csak ugy adhatnak bőtermést, ha a talajban feltalálják a nitrogénen kívül mind azon tápanyagokat oly mennyiségben, a mind azt igénylik.

Már Liebig, a híres német kemikus az ő minimum törvényében kimondotta azt, hogy egy növény terméshozama a talajban legkisebb mennyiségben jelen lévő tápanyagtól függ; vagyis lehet p. o. egy talajban annyi nitrogén és káli, mint a mennyi száz bõ termés létrehozására elégséges lenne, de ha p. o. a foszforsav csak oly mennyiségben van a talajban, a mely egy közepes létrehozásához elegendő csak, így a növény nem a nitrogén és kálihoz, hanem a foszforsavhoz alkalmazkodik, tehát bõ termés be nem következhetik.

Tehát a pillangós virágnak termelésénél arról kell gondoskodnunk, hogy a talajban elég káli és foszforsav legyen; ezt pedig elérjük az által, ha ezen két tápanyagot, ritkábban még a meszet is a talajok műtrágyáiban, továbbá égetett mészt vagy márgában megadjuk.

Megtörténhetik azonban az is, hogy a pillangós virágnak még az esetben sem fognak jól teremni, ha a talajba káli, foszforsavat és esetleg meszet is elégséges mennyiségben jut-

tatunk. Ennek oka abba rejlik, hogy a talajból hiányoznak azon baktériumok, a melyek a gumóképződést előidéznek. Ezen ugy lehet segíteni, ha a talajt beoltjuk. A beoltás abban áll, hogy oly talajból, a melyről tudjuk, hogy benne egy bizonyos pillangós virágu igen jól megterem, néhány szekérrel azon talajra hordatunk, a melyet beoltani akarunk s itt a földet elhintve a szántás alkalmával az eredeti talajjal elkeverhetjük.

— a — a.

A hol minden hamis. Washingtonban kongresszus ült össze, mely az élelmiszerek hamisítása ellen törvényjavaslatot akar kidolgozni és a szenátus elé terjeszteni. Azt akarják elérni, hogy minden élelmi czikk vagy hamisítvány a maga nevének neveztesse és a kereskedő akkor is felelős legyen a zárt csomagban lévő áruért, ha azt már tovább adta. A kereskedők és a gyárosok erősen agítálnak a tervezett újítás ellen. Ők azt mondják, hogy a hamisítást nem is a kereskedők, hanem maguk a termelők követik el, a kik a margarinvaj gyártását tiltó törvény daczára rengeteg művaját hoznak forgalomba. A fogyasztóknak nem nagy megnyugvásukra szolgálhat, ha látják, hogy termelők, kereskedők és gyárosok versengenek abban, hogy az ő egészségük rovására, hogy hamisítsák az élelmi czikkeket. A fogyasztási szövetkezeteket figyelmeztetjük, hogy a zsirt csak ismerős és jó forrásból vegyék, mert különben megtörténhetik, hogy mindenféle zsiradékból vegyített amerikai zsirral megromtadják a szövetkezeti tagok egészségét.

Amerikában egy új lisztet találtak fel. Természetesen műlisztről van szó. Összetétele még nem ismeretes, de hasonlatossága a liszthez oly nagy, hogy még molnárook is alig képesek megkülönböztetni. Csak erős nagyító üveggel látható, hogy nem buzaliszt. A hamisítványt rendkívül olcsón árulják és még méter mázsánként még egy dollár hasznot is hoz élelmes föltalálójának. Reméljük, hogy nem fogunk vele megösmérkedni.

Petroleum-kartel. A szegény emberek világitó anyagát már évek óta próbálják megdrágítani kartelek kötése után. Most egyenletlenség ütött ki a nagy petroleumfinomítók közt. Nem is valószínű, hogy egység jöjjön létre, minthogy különösen a galicziai finomítók tulajdonosok. Hazafias szempontból türelmetlenül várjuk azt az időt, mikor a petroleum kutatása hazánkban eredményt fog fölmutatni.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1898. április hó 19-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: Ó 12.—. Uj 12.40. Kétsz. buza 9.80—10.—. Rozs 8.60—8.70. Arpa 6.60—6.70. Zab 7.10—7.40. Tengeri: ó 5.80. uj 6.—. Borsó 17.—. Lencse 19.—. Bab 8.50. Köleskása 12.—. Burgonya 3.50. 100 kiló lángliszt 20.40. zsemlyelisz 20.20, fehérkenyér liszt 19.80, barnakenyér liszt 19.20, széna fuvarral 1.90, szalma 0.70 Szalona 64.—, 6 kiló zsup-szalma —08, 150 dkgr. alom-szalma —03. 1 köbm. bikkfa 3.20, tölgyfa 3.—, cserfa 3.40. 100 kiló marhahus 48.—. Öntött gyertya 46.—. Lámpaalaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —34. Szilva pálinka —85. Szesz 1.—. 1 mm. kósó 10.70, nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 24.—, birka gyapju —, magyar gyapju —. Egy hektoliter ó-bor 33.—, uj bor 23.—, mészt 1.30, kemény faszén 1.90, puha faszén 1.70, kendermag 9.—, köles 5.50, repce —, dió 26.—, mogyoró —, aszu szilva 24.—. Egy kilogramm savanyú káposzta 12, szalonna 65, sertéshus 60, juh-hus 34, vörös hagyma 16, fog-hagyma 32, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 16. Egy liter kóolaj 18, 1 mm. búkköny —, 1 mm. luczernamag —, 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1898. évi április 19-ről: Tiszta buza körülbelül 200 hltr, kétszeres buza 100 hltr, rozs 200 hltr, arpa 50 hltr, zab 50 hltr, tengeri 300 hltr, burgonya 460, hltr. Lábas jószágok: Hízott sertés mintegy 40 drb, félhízott 135, sovány 200, süldő 400, malac 600, hízott marha 8, jármás ökör 340,

fejős tehén 226, borju 214, bivaly 6, juh és kecske 400, ló 405.

Marha ártáblázat 1898. április 19-ről
Egy pár első rendű jármás ökör 320—340, egy pár másodrendű jármás ökör 225—290, egy pár harmadrendű jármás ökör 120—220, 1 párfejős tehén 100—190, 1 drb.vágó ökör 250 kgr. 65—85, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 45—65, 1 drb. veres borju 10—16, 1 drb. fél éves borju 18—26, 1 drb. egy éves borju 24—33, két éves borju 34—60, 1 pár hizott sertés 54—92, 1 pár fél éves 20—24, 1 pár egy éves sertés 34—48, 1 pár két éves sertés 56—86, egy jó ígás ló 65—100, egy pár ökörbőr 16—21, egy pár tehénbőr 13—16, 1 pár borjubőr 6—8, 1 pár lóbőr 7—10.

TÓZSDE.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Gabonatőzsde.

Készáru búzában az irányzat szilárd volt.

Határidők.

Budapest, április 19.

Buza őszre	9.95
Buza tavaszra	13.04
Tengeri	12.34
Rozs őszre	8.80
Zab őszre	7.25

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.

Budapest április 19.

Déli vasut	353.60
Rimamurányi	253.—
Magyar jelzálog	251.60
Magyar leszámítoló	252.1/2
Iparbank	101.25
Budapest közuti	400.1/2
Kereskedelmi bank	1404.—
Villamos vasut	272.—
Salgótarjáni	624.—
Waggon-kölesön	038.26

Bécs, április 19.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	853.1/2
Magyar hitel	874.—

Allamvasut	342.1/2
Birodalmi márka	597.—

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898 április 19-én.

Magyar aranyárjádék 1/2	121.80
Magyar koronajárjádék	99.20
Magyar vasuti kölesön aranyban 1/2	119.25
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2	100.45
Magyar keleti vasuti államkötvény 1878-88	121.50
Mag. ar. földterhermentesítési kötvény 1/2	97.50
Itálmé. ési jog megváltási kötvény	100.69
Horvát-szlavon föld terhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	160.50
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	140.—
Osztrák járadék papírban	101.66
Osztrák járadék ezüstben	101.75
Osztrák járadék aranyban	121.53
Osztrák korona járadék	101.76
Osztrák korona járadék	143.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	920.—
Osztrák magyar bankrészevény	3 5.25
Magyar líbanantrészevény	355.—
Oztrák hitelintézet részvény	344.50
Fá is vista	58.75
20 márkás arany	951.—
Német birodalmi márka	120.45
London vista	47.70
Páris vista	11.74
20 márkás arany	11.74

SZERKESZTŐI POSTA.

G. J. Helyben. A honvédtisztek szombatester multságáról szóló referadánkba két névcsere csuszott be. Ezennel kiigazítjuk azzal, hogy a monolog ügyes előadója Balogh Erzsike, a zongorán kísérletet játszó kedves fiatal leányka Papp Cosina volt. Üdvözet.

Lantos. Helyben. Beküldött verse jó, de nem közöljük. — Ennek három oka van. 1. Mert politikai napilap általában nem közöl verset; 2. Kivételesen is csak akkor, ha mutatványképpen, különös alkalommal teszi; 3. Mert ismeretlen Lantos-októl egyáltalán semmit sem közlünk, — legalább is tudni óhajtván, hogy kinek a dolgát adjuk nyomdába. Kéziratát eltettük.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

BIKSZÁDI

Ásványos gyógyvizet.

mely egyedüli a maga nemében, több hírneves egyetemi orvostanár és hírneves vidéki orvosok, hatásánál fogva fölébe helyezik a **külföldi és drága Selters és Gleichenbergi vizeknek.** Gyógyító hatása a **BIKSZÁDI ásványos gyógyviznek** kitűnően bevált idült és heveny légszűhurut, hangszálag hurut, **vérköpés** ellen. Nagy konyhasó tartalmánál fogva, **vérhányás,** tüdőcsúcs hurutnál és kezdődő **gümőkornál,** továbbá kitűnő eredményt értek a **bikszádi víz** alkalmazása által **emészthetlenség,** idült- és heveny gyomorhurut, máj és **epe** hólyagbántalomnál, a **beleik** renyhe működésénél, vesehomokban szenvedőknél, a nyirok renyhe keringésénél, valamint görvélykóros daganatoknál, heveny- és idült női bántalmaknál mint specificum vált be.

Árlappal és ismertető könyvecskével bérmentve szolgál:

Bérlők: **ALMER LAJOS és KÁROLY,** a kútkézelőség, nagybányai lakosok. Bikszád, Szatmára egye.

Kapható **Nagyváradon, Kádár János** és **Wurst József** urak fűszer üzletében.

Az alatt irt legutányosabb árak mellett,

házhöz szállítva: egy üveg 1/2 literes **bikszádi víz 14 kr.,** ha az üveget visszaadjuk **11 kr.** Egy üveg 1 literes **bikszádi víz 22 kr.,** ha az üveget visszaadjuk **16 kr.** Egy láda 40 1/2 literes üveg **bikszádi víz 5 frt 20 kr.,** a 40 üres üveget ha visszaadjuk **3 frt 70 frt.** Egy láda 25 1 literes üveg **bikszádi víz 5 frt 20 kr.,** a 25 üres üveget ha visszaadjuk **3 frt 70 kr.**

131 6—10

50.000 nyeremény.

Ezen sorsjáték 6 osztályra osztott össznyereménye a következő:

korona		korona	
1 jutalom nyeremény	à 600,000	1 nyeremény	à 25,000
1 nyeremény	„ 400,000	7 „	„ 20,000
1 „	„ 200,000	3 „	„ 15,000
2 „	„ 100,000	31 „	„ 10,000
1 „	„ 90,000	67 „	„ 5000
1 „	„ 80,000	3 „	„ 3000
1 „	„ 70,000	432 „	„ 2000
2 „	„ 60,000	763 „	„ 1000
1 „	„ 40,000	1238 „	„ 500
5 „	„ 30,000	90 „	„ 300

31700 nyeremény à 200 kor. 3900 nyeremény à 170 kor. 4900 nyeremény à 130 kor. 50 nyeremény à 100 kor. 3900 nyeremény à 80 kor. 2900 nyeremény à 40 kor., összesen

50,000 nyeremény
13.160,000 korona összegben.

BIHARI EDE

Magy. kir. szabadalmazott

osztálysorsjáték

főelárusító helye.

Elküldök utánvétellel vagy a betétösszeg előleges beküldése ellen (postautalvánnyal vagy ajánlott levélben)

I. osztályu eredeti sorsjegyet

egy egész	egy fél	egy negyed	egy nyolczad
6.— frt	3.— frt.	150 frt.	—75 kr.

A hivatalos terv minden megrendelőnek ingyen mellékeltek. A húzásjegyzéket mindjárt a húzás után felszólítás nélkül beküldöm.

Megrendeléseket kérem minél előbb a sorsjegyek eladásával megbízott főelárusítónak

BIHARI EDE

BUDAPEST, Kerepesi-ut 20.

beküldeni.

A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben

EGY MILLIÓ KORONA.